

Поділ майна після розлучення подружжя

Кожна річ, набута за час шлюбу, крім речей індивідуального користування, є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя. Тож, у випадку розлучення, майно може бути поділений у судовому порядку.

Згідно статті 60 Сімейного кодексу України майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловікові на праві спільної сумісної власності незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини (навчання, ведення домашнього господарства, догляд за дітьми, хвороба тощо) самостійного заробітку (доходу). Відповідно до частин 2, 3 ст. 325 Цивільного кодексу України (далі ЦКУ) можуть бути будь-які види майна, за винятком тих, які згідно із законом не можуть їм належати (виключені з цивільного обороту), незалежно від того, на ім'я кого з подружжя вони були придбані чи внесені грошовими коштами, якщо інше не встановлено шлюбним договором чи законом.

Слід розуміти, що майно подружжя може бути двох видів:

- загальне, яке було нажито спільно в період шлюбу (підлягає поділу). Рухоме і нерухоме майно, грошові заощадження, цінне обладнання діляться між подружжям у рівних частках;
- приватне, придбане до шлюбу або отримане в період спільного проживання у спадок, договором дарування тощо. Воно не підлягає розділу. До приватної власності також відносять: речі особистого користування, коштовності, страхові виплати, премії, нагороди. Якщо подружжя перебувають у шлюбі, але проживає окремо, до приватної власності може бути віднесено все майно, придбане в цей період.

Поділ спільного майна подружжя, як правило, проводиться в зв'язку з розірванням шлюбу. Але пунктом 1 статті 69 Сімейного кодексу України передбачено, що дружина та чоловік мають право на поділ майна, що належить їм на праві спільної сумісної власності, незалежно від розірвання шлюбу.

Практика свідчить про те, що подружжя піднімають питання про поділ спільного сумісного майна тоді, коли шлюбні відносини між ними припинені і зареєстрований шлюб залишився всього лише формою, позбавленою змісту.

При цьому, якщо фактично подружжя не проживає разом довгий час, позов про поділ майна може мати практичне значення тільки відносно майна, набутого ними раніше в шлюбі. Слід все ж таки підкреслити, що поділ майна без розірвання шлюбу припиняє спільну власність лише відносно набутого в минулому майна, але не виключає спільність майна, яке набуто буде в подальшому, оскільки шлюб зберігається.

Поділ майна подружжя, може бути проведений в добровільному порядку (шляхом укладання нотаріально посвідченого угоди), а також примусово (шляхом звернення до суду з позовом).

Поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя у добровільному порядку.

Добровільний поділ майна подружжя – передбачає досягнення відповідної угоди між подружжям. Волевиявлення подружжя про поділ спільного майна має бути засвідчено нотаріусом.

Добровільний порядок поділу майна подружжя застосовується, якщо подружжя домовилося щодо визначення часток кожного з них у праві на майно, а також дійшло згоди щодо конкретного поділу майна відповідно до цих часток. Сімейне законодавство встановлює спеціальну форму лише для договору про поділ нерухомого майна подружжя. Відповідно до ч. 2 ст. 69 СК договір про поділ жилого будинку, квартири, іншого нерухомого майна має бути нотаріально посвідчений. Цивільний кодекс України передбачає також державну реєстрацію прав на нерухомість та правочинів із нерухомістю (ст. 182 ЦК), які поширюються також на правочини за участю подружжя.

Стосовно форми договору про поділ майна подружжя, об'єктом якого є рухомі речі, в сімейному законодавстві немає спеціальних вимог. Це означає, що при з'ясуванні форми цього договору (усна, проста письмова) необхідно керуватися загальними правилами щодо форми правочину, які передбачені Цивільним кодексом України (статті 205—208 ЦК).

Умови поділу майна подружжя можуть бути передбачені в спеціальному договорі про поділ майна або визначатися у шлюбному договорі подружжя. Різниця між цими договорами полягає в тому, що предметом договору про поділ є майно, яке вже належить подружжю на праві спільної власності, у той час, як умови шлюбного договору можуть стосуватися майна, яке подружжя придбає у майбутньому і яке є відсутнім на момент укладення договору.

Перелік необхідних документів для нотаріального посвідчення договору про поділ майна подружжя:

- паспорти та податкові номери Сторін;
- свідоцтво про реєстрацію шлюбу;
- якщо особи розлучені – свідоцтво про реєстрацію розірвання шлюбу/рішення суду про розірвання шлюбу, якщо шлюб було розірвано після 27 липня 2010 року;
- шлюбний договір (за наявності);
- правовстановлюючі документи на кожний об'єкт нерухомого (рухомого) майна;
- довідка про зареєстрованих у житловому будинку/квартирі осіб (для перевірки відсутності прав третіх осіб на предмет договору (зокрема, права зареєстрованих осіб на проживання і користування об'єктом), а також для перевірки відсутності (наявності) зареєстрованих неповнолітніх/малолітніх осіб у даному об'єкті);

Для осіб, що проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою, для укладення договору про поділ майна, що є об'єктом спільної сумісної власності, необхідно надати докази того, що майно набуто під час проживання однією сім'єю (договір про спільне проживання та ведення спільного господарства, рішення суду про встановлення факту спільного проживання однією сім'єю), якщо вони разом з іншими документами підтверджують цей факт.

**Печерський районний відділ
державної виконавчої служби м. Київ
Головного територіального
управління юстиції у місті Києві**